

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ РОЗВИТКУ ПЕДАГОГІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ВИКЛАДАЧІВ ФАРМАЦЕВТИЧНОГО ПРОФІЛЮ

У статті представлено теоретичний аналіз та визначення сутності, взаємозв'язку понять "компетентнісний підхід", "компетентність", "компетенція", "професійна компетентність", "педагогічна компетентність викладача фармацевтичного профілю" у контексті освітніх нормативних документів та досліджень науковців з метою подальшого комплексного розуміння проблеми розвитку педагогічної компетентності викладачів фармацевтичного профілю.

Ключові слова: компетентнісний підхід, компетентність, компетенція, професійна компетентність, педагогічна компетентність викладача фармацевтичного профілю.

Постановка проблеми. Проблема розвитку педагогічної компетентності викладачів вищих навчальних закладів фармацевтичного профілю набуває актуальності в умовах реформування освітньої галузі, яка, інтегруючись в міжнародне співтовариство, ставить нові вимоги до викладача вищої школи, його особистості і професійної діяльності. Ключовим у сучасній вищій фармацевтичній освіті є формування особистості майбутнього фахівця з новим світоглядом та мисленням, що дозволить йому гнучко, оперативно реагувати на різноманітні запити суспільства та успішно конкурувати з іншими фахівцями на ринку праці. Саме тому на шляху до євроінтеграції актуальним є всебічне переосмислення підходів щодо модернізації вищої фармацевтичної освіти, яке ґрунтується на компетентнісних засадах.

Не зважаючи на досить тривалий час впровадження в педагогічну практику ідей компетентнісного підходу, його базовий понятійно-термінологічний апарат знаходиться у стадії становлення і потребує свого унормування і збалансованості між науковими джерелами і нормативно-правовими документами.

Мета статті: розглянути поняття "компетентнісний підхід", "компетентність", "компетенція", "професійна компетентність", "педагогічна компетентність викладача фармацевтичного профілю", які становлять основу науково-теоретичного підґрунтя розвитку педагогічної компетентності викладачів фармацевтичного профілю у контексті освітніх нормативних документів та досліджень науковців.

Виклад основного матеріалу. Більшість дослідників вказує, що компетентнісний підхід в усіх значеннях і аспектах найбільш глибоко відображає модернізаційні процеси, які нині наявні в усіх країнах Європи й віднедавна й в Україні. Саме компетентнісний підхід розглядається як один із важливих концептуальних принципів, який визначає сучасну методологію оновлення змісту освіти.

На разі існує велика кількість визначень понять "компетентність" і "компетенція".

Компетентнісна методологія покладена в основу всіх нормативно-правових документів останнього часу, які регламентують діяльність у сфері освіти і сфері вищої освіти зокрема. Це Закони України "Про освіту", "Про вищу освіту", Концепція розвитку освіти на 2015–2025 рр., Стратегії реформування вищої освіти в Україні до 2020 р., Національна рамка кваліфікацій України та ін.

Закон України "Про освіту" та Закон України "Про вищу освіту" визначають компетентність як динамічну комбінацію знань, вмінь і практичних навичок, способів мислення, професійних, світоглядних і громадянських якостей, морально-етичних цінностей, яка визначає здатність особи успішно здійснювати професійну та подальшу навчальну діяльність і є результатом навчання на певному рівні вищої освіти.

У Національній рамці кваліфікацій України використані такі терміни:

- інтегральна компетентність – узагальнений опис кваліфікаційного рівня, який виражає основні компетентнісні характеристики рівня щодо навчання та / або професійної діяльності;
- компетентність / компетентності – здатність особи до виконання певного виду діяльності, що виражається через знання, розуміння, уміння, цінності, інші особисті якості.

На компетентнісному підході базуються нові стандарти вищої освіти, які замінюють собою Галузеві стандарти вищої освіти (ГСВО), які розроблялись у 2002–2014 роках відповідно до законодавства. Методологічною та філософською основою для модернізації стандартів вищої освіти стали матеріали проекту Тюнінг, який призначений для вироблення стратегії та моніторингу результатів впровадження основних цілей та інструментів Болонського процесу. Методологія Тюнінга полягає в тому, що результати навчання формулюються в термінах компетентностей.

Проаналізуємо визначення, які тлумачаться у наукових джерелах.

Питаннями компетенції, застосування компетентнісного підходу, професійної компетентності, визначенням ключових компетенцій, проблемами формування компетентності займається велика

кількість науковців в Україні та закордоном. Так, поняття "компетенція" та "компетентність" були предметом наукових досліджень найвідоміших російських та українських учених-педагогів: В. І. Байденка, Н. М. Бібік, Я. Я. Болубаша, І. О. Зимньої, В. І. Лугового, Л. Г. Кайдалової, Н. В. Кузьміної, А. К. Маркової, В. І. Маслова, О. В. Овчарук, О. І. Пометун, Г. К. Селевко, А. В. Хуторського і становлять основу досліджень цих явищ, дають змогу визначити аналізовані терміни як динамічні поняття.

Проблему компетентності на різних рівнях аналізу розробляли: В. Аніщенко, В. Маслов, А. Михайличенко (професійна підготовка на основі стандарту компетентності), Г. Єльнікова, І. Єрмаков (компетентнісний підхід в освіті), О. Бігич, О. Бірюк, Л. Хоружа (різновиди компетентності), І. Булах (оцінювання професійної компетентності), С. Гончаренко (тлумачення компетентності), І. Тараненко (компетентність як здатність до найефективнішого застосування знань).

Академік НАПН України, професор Н. Бібік розкриває сутність поняття "компетентність" так: "Компетентність стосовно структури змісту освіти, що побудована в сучасних стандартах за галузевим принципом і в програмах, виводить універсальний метарівень, що в інтегрованому вигляді представляє освітні результати" [1].

В. Маслов характеризує компетентність як готовність на професійному рівні виконувати свої посадові та фахові обов'язки відповідно до сучасних теоретичних надбань і кращого досвіду, а "компетентнісний підхід" як наукову концепцію, що покладена в основу для визначення мети, змісту, методів та організації навчання, діагностики рівнів готовності і відповідності особистості до ефективної діяльності на відповідній посаді або у конкретній професійно-фаховій сфері [2].

І. Бех трактує термін "компетентність" як досвідченість суб'єкта в певній життєвій сфері [3].

С. Бондар вважає, що "...компетентність – це здатність особистості діяти. Але жодна людина не діятиме, якщо вона особисто не зацікавлена в цьому. Природа компетентності така, що вона може проявлятися лише в органічній єдності з цінностями людини, тобто в умовах глибокої особистісної зацікавленості в даному виді діяльності. Отже, цінності є основою будь-яких компетенцій" [4].

О. Пометун зазначає, що під компетентністю людини педагоги розуміють спеціально структуровані (організовані) набори знань, умінь, навичок і ставлень, які набувають у процесі навчання. Вони дозволяють людині визначати, тобто ідентифікувати і розв'язувати, незалежно від контексту (від ситуації) проблеми, характерні для певної сфери діяльності.

За визначенням Овчарук О. В., компетентність – це інтегрована характеристика якості особистості, результативний блок, сформований через досвід, знання, вміння, ставлення, поведінкові реакції. Компетентність побудована на комбінації взаємовідповідних пізнавальних відношень та практичних навичок, цінностей, емоцій, поведінкових компонентів, знань та вмінь, всього того, що можна мобілізувати для активної дії. Компетентності є індикаторами, що дозволяють визначити готовність учня до життя, його подальшого особистісного розвитку й до активної участі в житті суспільства [5].

І. Зимняя під компетентністю розуміє актуальну, сформовану особистісну якість, що ґрунтується на знаннях, інтелектуально і особистісно обумовлену соціально-професійну характеристику людини, його особистісну якість. Виходячи з цього, І. Зимняя визначає компоненти, що включає компетентність:

- а) готовність до прояву цієї властивості в діяльності, поведінці людини;
- б) знання засобів, способів, програм виконання дій, рішення соціальних і професійних задач, здійснення правив і норм поведінки, що складає зміст компетенцій;
- в) досвід реалізації знань, тобто умінь, навиків;
- г) ціннісно-сміслові відношення до змісту компетенції, його особову значущість;
- д) емоційно-вольову регуляцію як здатність адекватно ситуаціям соціальної і професійної взаємодії проявляти і регулювати прояви компетентності.

І. Зимняя розглядає *компетенції* як деякі внутрішні, потенційні, приховані психологічні новоутворення (знання, уявлення, програми (алгоритми) дій, системи цінностей і відносин) виявляються в *компетентностях* людини [6].

Хуторський А. В., розрізняючи поняття "компетенція" і "компетентність", пропонує наступні визначення:

Компетенція – включає сукупність взаємозв'язаних якостей особи (знань, умінь, навиків, способів діяльності), що задаються по відношенню до певного круга предметів і процесів, і необхідних для якісної продуктивної діяльності по відношенню до них.

Компетентність – володіння, володіння людиною відповідною компетенцією, що включає його особове відношення до неї і предмету діяльності [7].

Як видно, у представлених визначеннях терміна "компетентність" спостерігаються певні відмінності, проте вони не є принциповими.

Проведений аналіз різних підходів до трактування та розуміння понять "компетенція" та "компетентність", дає можливість зробити висновок, про необхідність розрізнення цих понять. Так, під компетенцією слід розуміти сформовані на основі знань, умінь і навичок та їх практичного застосування

здібності особи виконувати визначені стандартом професійної діяльності завдання; це здібності, що підлягають вимірюванню та оцінюванню; компетенції не обмежуються вимогами одного робочого місця, а відображають особистісні риси фахівця. Компетентність – якість особистості, її певне надбання, що ґрунтується на знаннях, досвіді, моральних засадах і проявляється в критичний момент за рахунок вміння знаходити зв'язок між ситуацією та знаннями, у прийнятті адекватних рішень нагальної проблеми.

Звернімося до визначень професійної компетентності, що подаються у науковій літературі.

За педагогічним словником, поняття професійної компетентності формулюється наступним чином: "Сукупність знань, вмінь, необхідних для ефективної професійної діяльності, уміння аналізувати, передбачати наслідки професійної діяльності, використовувати інформацію" [8].

Нормативний рівень професійної компетентності викладачів коледжу у загальних рисах окреслений у кваліфікаційних характеристиках, затверджених наказом МОН України № 665 від 01.06.2013 р. Зокрема, названий документ визначає професійну компетентність педагога: "професійна компетентність – якість дії працівника, що забезпечує ефективність вирішення професійно-педагогічних проблем і типових професійних завдань, які виникають у реальних ситуаціях педагогічної чи науково-педагогічної діяльності, і залежить від кваліфікації, загальноприйнятих цінностей моралі та етики, володіння освітніми технологіями, технологіями педагогічної діагностики (опитування, індивідуальні та групові інтерв'ю) та психолого-педагогічної корекції, життєвого досвіду, постійного удосконалення та впровадження у практику ідей сучасної педагогіки, методів навчання та викладання навчальних дисциплін і предметів, використання наукової літератури та інших джерел інформації для створення сучасних форм навчання, впровадження оціночно-ціннісної рефлексії".

Питання професійної компетентності сучасних фахівців розглянуті в працях В. Гриньової, І. Зимньої, В. Сластьоніна, О. Овечкіна, С. Іванової, В. Пелагейченка, О. Маркової, Н. Кузьміної, В. Кричевського.

Професійна компетентність, на думку В. О. Сластьоніна, – це інтегральна характеристика ділових та особистісних якостей спеціаліста, яка відображає не тільки рівень знань, уміння, досвіду, достатніх для досягнення цілей професійної діяльності, але й соціально-моральну позицію особистості.[9] На думку І. Зимньої, професійна компетентність є інтеграційною якістю і виявляється в діяльності, поведінці, вчинках людини і розглядається як цілісна особистісна якість, що ґрунтується на певному рівні розвитку інтелектуальних здібностей; на загально-біологічних властивостях випереджання та ймовірного прогнозування дійсності; на сукупності необхідних для реальної професійної діяльності особистісних якостей, таких як цілеспрямованість, організованість, відповідальність [10].

У своїй статті "Компетентность и мобильность специалиста" В. П. Овечкін під компетентністю фахівця розуміє здатність знаходити і приймати в професійній діяльності оптимальні рішення і розглядає її як кооперативну (інтегральну) сукупність знань, досвіду, культури, відносин та ін. [11].

На думку С. В. Іванової, професійна компетентність – це здатність фахівця від моменту початку своєї професійної діяльності на рівні визначеного державою певного стандарту відповідати суспільним вимогам професії шляхом ефективної професійної діяльності та демонструвати належні особисті якості, мобілізуючи для цього відповідні знання, вміння, навички, емоції, ґрунтуючись на власній внутрішній мотивації, ставленнях, моральних і етичних цінностях та досвіді, усвідомлюючи обмеження у своїх знаннях і вміннях та акумулюючи інші ресурси для їх компенсації [12].

Гриньова В. М. розглядає професійну компетентність як якісну характеристику рівня оволодіння особистістю своєю професійною діяльністю, яка передбачає: усвідомлення своїх спонукань до цієї діяльності (потреб, інтересів, прагнень, ціннісних орієнтацій, мотивів діяльності, уявлень про свої соціальні ролі); оцінювання своїх особистісних властивостей та якостей як спеціаліста (професійних знань, умінь, навичок, професійно значущих якостей), регулювання на цій основі свого професійного становлення [13].

Аналіз поняття "професійна компетентність", що зустрічається у педагогічній літературі, дозволив нам виділити такі її компоненти: володіння знаннями, уміннями на основі наявного досвіду; здатність аналізувати, передбачати наслідки діяльності та використовувати інформацію; креативність; ініціативність; самостійність; самоконтроль; можливість діяти і виконувати поставлені завдання; здатність виконувати функції фахівця відповідно до вимог суспільства; постійне прагнення до вдосконалення, збагачення діяльності.

Різні підходи до тлумачення сутності професійної компетентності пояснюються, очевидно, тим, що визначення даного поняття динамічне, багатогранне, його значення трансформується відповідно до змін, що відбуваються в суспільстві, освіті і розглядається під різними кутами зору.

Отже, проаналізувавши літературу, присвячену дослідженню проблеми професійної компетентності, ми зробили висновок, що професійна компетентність – інтегроване поєднання знань, умінь і навичок, які необхідні для професійної діяльності; здатність і готовність діяти, розв'язувати проблеми і завдання, які виникають; професійно значущі особистісні якості; ціннісні орієнтації, мотиви діяльності, досвід, конкурентоспроможність, мобільність.

Професійна компетентність в педагогічній сфері розглядається як професійно-педагогічна або педагогічна компетентність.

Слід підкреслити, що питання формування педагогічної компетентності в сучасній науковій літературі розглядається переважно в контексті професійної підготовки вчителя, як категорія, пов'язана з професією вчителя, в контексті безперервної педагогічної освіти і педагогічної діяльності, вимог до вчителя і його підготовки або набувається у процесі підготовки, підвищення кваліфікації або самоосвіти викладачів ВНЗ. Проте, немає єдності щодо структури та змісту педагогічної компетентності викладача вищої школи.

Поняття "професійно-педагогічна компетентність" вперше в науковий обіг було введено Н. В. Кузьміною. Автор професійно-педагогічну компетентність (педагога за фахом) визначає як "сукупність умінь педагога як суб'єкта педагогічного впливу особливим чином структурувати наукове і практичне знання з метою найкращого вирішення педагогічних завдань". До елементів професійної компетентності Н. В. Кузьміна відносить:

- спеціальну компетентність в галузі дисципліни, що викладається;
- методичну компетентність в галузі формування знань, умінь і навичок;
- психолого-педагогічну компетентність в галузі мотивів, здібностей, спрямованості;
- аутопсихологічну компетентність – рефлексія педагогічної діяльності [14].

Проблема формування професійно-педагогічної майстерності педагога є широко досліджуваною в сучасній психолого-педагогічній літературі, її досліджують педагоги, психологи, соціологи, менеджери освіти та ін.

У наукових дослідженнях проблема формування та розвитку компетентності науково-педагогічного працівника досліджується в таких напрямках і аспектах, як:

- професійна компетентність педагога (Алексєєва Л. П., Баркасі В. В., Введенський В. М., Вітвицька С. С., Головань М. С., Гриньова В. М., Дубасенюк О. А., Зязюн І. О., Кайдалова Л. Г., Кузьміна Н. В., Макарова Л. Н., Маркова А. К., Ничкало В. О., Свистун В. І., Стрельников В. Ю., Хоружа Л. Л., Щокіна Н. Б.);
- педагогічна компетентність (Адольф В. О., Антонова О. С., Бездухов В. П., Бухальська С. Є., Кузьміна Н. В., Сисоєва С. О., Лук'янова М. І., Шаматова Т. І.);
- рефлексивна компетентність (Бабаян Ю. О., Бізєєва А. А., Степанов С. Ю., Шиян О. М., Щедровицький Г. П.).

У науковій літературі значно менше досліджень щодо формування та розвитку педагогічної компетентності стосується фахівців непедагогічної сфери. Розглядаючи зазначену проблему, слід наголосити, що цей процес передбачає формування низки компетентностей, однією з яких є спроможність викладати у вищій школі і, відповідно, формування і розвиток педагогічної компетентності, що є певною педагогічною проблемою і потребує свого вивчення та вирішення.

Підготовка магістрів за непедагогічними спеціальностями передбачає сьогодні спроможність викладати у вищій школі і потребує формування у них педагогічної компетентності, яка є важливою складовою інтегральної компетентності фахівця.

Відомо, що контингент викладачів фармацевтичного профілю вищих навчальних закладів формується із випускників цих навчальних закладів, які мають фах провізорів або провізорів-науковців. Їх традиційна підготовка орієнтована лише на зростання загального наукового або професійного рівня, а не на оволодіння ними основними методиками педагогічної діяльності, основами педагогічної майстерності та набуття ними творчих можливостей самоактуалізації у цій діяльності.

Викладач вищого навчального закладу фармацевтичного спрямування – це фахівець, який досконало володіє фармацевтичними знаннями, знаннями основ педагогіки, орієнтується в інноваціях педагогічної науки, володіє різними технологіями навчання, виховання і розвитку студентів, здатний до саморозвитку, самоосвіти та самовдосконалення. Педагогічна компетентність викладача вищого навчального закладу фармацевтичного спрямування становить основу його професійної педагогічної діяльності та є одним з показників професіоналізму.

У своїй педагогічній діяльності викладач вищого навчального фармацевтичного закладу стикається з необхідністю навчати студентів не лише професійним знанням, але й способами їх одержання, організувати та здійснювати навчально-пізнавальну діяльність майбутніх фахівців згідно з особистісним та діяльнісним підходами. Для формування необхідних особистісних якостей майбутнього фахівця викладачу необхідно: усвідомлення мотивації постійного підвищення рівня професійної та педагогічної компетенції, розкриття своїх творчих здібностей і можливостей, володіння вміннями приймати рішення і нести за них відповідальність; бути здатними до рефлексії стосовно своєї діяльності, регулювати свій емоційний стан і поведінку, усвідомлювати потребу у постійному самовдосконаленні. Зауважимо, що педагогічна компетентність викладача вищого навчального закладу наповнюється конкретним змістом і набуває професійно-специфічної спрямованості відповідно до профілю підготовки фахівців.

Висновки. У науково-педагогічній теорії наголошується на компетентнісному підході як такому, що сприяє удосконаленню, модернізації сучасної освіти. У трактуванні понять "компетентнісний підхід", "компетентність", "компетенція", "професійна компетентність", "педагогічна компетентність викладача фармацевтичного профілю" є деякі розбіжності, зумовлені відмінностями у концептуальних підходах. Узагальнюючи різні підходи, ми прийшли до висновків:

Компетентнісний підхід полягає в тому, що результати навчання формулюються в термінах компетентностей.

Компетентність – це загальна сукупність знань і вмінь, необхідних для ефективної професійної діяльності: уміння аналізувати, використовувати інформацію, передбачати можливі наслідки професійної діяльності.

Під *компетенцією* слід розуміти сформовані на основі знань, умінь і навичок та їх практичного застосування здібності особи виконувати визначені стандартом професійної діяльності завдання; це здібності, що підлягають вимірюванню та оцінюванню; компетенції не обмежуються вимогами одного робочого місця, а відображають особистісні риси фахівця.

Професійна компетентність – це інтегроване поєднання знань, умінь і навичок, які необхідні для професійної діяльності; здатність і готовність діяти, розв'язувати проблеми і завдання, які виникають; професійно значущі особистісні якості; ціннісні орієнтації, мотиви діяльності, досвід, конкурентоспроможність, мобільність.

Педагогічну компетентність викладача фармацевтичного профілю розглядаємо як інтегровану професійно-особистісну характеристику викладача, що відображає рівень його педагогічних та фахових знань, умінь і навичок, професійно значущих якостей та поведінкових характеристик, які забезпечують ефективність професійно-педагогічної діяльності у навчальному закладі фармацевтичного профілю.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

1. Бібік Н. Компетентнісний підхід : рефлексивний аналіз застосування / Н. Бібік // Компетентнісний підхід у сучасній освіті. Світовий досвід та українські перспективи : б-ка з освітньої політики / Н. М. Бібік, Л. С. Вашуленко, О. І. Локшина та ін. ; під заг. ред. О. В. Овчарук. – К., 2004. – С. 47–52.
2. Маслов В. І. Наукові основи та технології компетентного управління загальноосвітнім навчальним закладом : [монографія] / В. І. Маслов, О. С. Боднар, К. В. Гораш. – Тернопіль : Крок, 2012. – 320 с.
3. Бех І. Д. Теоретико-прикладний сенс компетентнісного підходу в педагогіці / І. Д. Бех // Педагогіка і психологія. – 2010. – № 2. – С. 26–31
4. Бондар С. Компетентність особистості інтегрований компонент навчальних досягнень учнів / С. Бондар // Біологія і хімія в школі. – 2003. – № 2. – С. 8–9.
5. Теорія та практика послідовної реалізації компетентнісного підходу в досвіді зарубіжних країн // У зб. Компетентнісний підхід у сучасній освіті : світовий досвід та українські перспективи : Бібліотека з освітньої політики / Під загальною ред. О. В. Овчарук. – К. : "К.І.С". – 2004. – С. 15–24.
6. Зимняя И. А. Ключевые компетенции – новая парадигма результата образования / И. А. Зимняя // Высшее образование сегодня. – 2003. – № 5.
7. Хуторской А. В. Ключевые компетенции как компонент личностно ориентированной парадигмы образования / А. В. Хуторской // Народное образование. – 2003. – № 2. – С. 58–64.
8. Професійна освіта : словник : [навч. посіб.] / уклад. : С. У. Гончаренко та ін.; за ред. Н. Г. Ничкало. – К., 2000. – 78 с.
9. Сластенин В. А. Педагогіка : [учеб. посіб. для студ. высш. пед. учеб. Заведений] / В. А. Сластенин, И. Ф. Исаев, Е. Н. Шиянов ; под ред. В. А. Сластенина. – М. : Издат. центр "Академия", 2002. – 576 с
10. Зимняя И. А. Ключевые компетенции – новая парадигма результата образования / И. А. Зимняя // Высшее образование сегодня. – 2003. – № 5. – С. 34–42.
11. Овечкин В. П. Компетентность и мобильность специалиста / В. П. Овечкин // Профессиональное образование. – 2005. – № 8. – 19 с.
12. Иванова С. В. Функциональный подход до визначення професійної компетентності вчителя біології та організація її вдосконалення в закладі післядипломної освіти / С. В. Иванова // Вісник Житомирського державного університету ім. І. Франка. – 2008. – Вип. 42. – С. 106–110.
13. Гриньова В. М. Суть понять "професіоналізм" та "професійна підготовка" / В. М. Гриньова // Педагогіка та психологія : [зб. наук. праць] / За заг. ред. І. Ф. Прокопенка, В. І. Лозової. – Харків : ХНПУ, 2011. – Вип. 40. – Ч. 1. – С. 28–34.
14. Кузьмина Н. В. Профессионализм личности преподавателя и мастера производственного обучения / Н. В. Кузьмина. – М. : Высшая шк., 1990. – 119 с.

REFERENCES (TRANSLATED & TRANSLITERATED)

1. Bibik N. Kompetentnisnyi pidkhid : refleksyvnui analiz zastosuvannia [Competency-Based Approach : Use of Reflective Analysis] / N. Bibik // Kompetentnisnyi pidkhid u suchasni osviti. Svstovyi dosvid ta ukrains'ki perspektyvy : b-ka z osvitiioi polityky [Competency-Based Approach in Modern Education. World Experience and Ukrainian Prospects: the Library of Educational Policy] / N. M. Bibik, L. S. Vashulenko, O. I. Lokshyna ta in. ; pid zag. red. O. V. Ovcharuk. – K., 2004. – S. 47–52.

2. Maslov V. I. Pryntsyry menedzhmentu v ustanovakh osvity [Principles of Management in Educational Institutions] / V. I. Maslov // Osvita i upravlinnia [Education and Management]. – 1997. – № 1. – S. 77–78.
3. Bekh I. D. Teoretyko-prykladnyi sens kompetentnynogo pidkhodu v pedagogitsi [Theoretical and Applied Sense of Competency-Based Approach in Teaching] / I. D. Bekh // Pedagogika i psykholohiia [Education and Management]. – 2010. – № 2. – S. 26–31.
4. Bondar S. Kompetentnist' osobystosti integrovanyi component navchalnykh dosiagnen' uchniv [The Competence of the Individual Integrated Component of Students Achievements] / S. Bondar // Biologiia i khimia v shkoli [Pedagogy and Psychology at School]. – 2003. – № 2. – S. 8–9.
5. Teoriia ta praktyka poslidovnoi realizatsii kompetentnynogo pidkhodu v dosvidi zarubizhnykh krain [The Theory and Practice of Competence Approach Consistent Implementation in the Experience of the Foreign Countries] // U zb. Kompetentnisnyi pidkhid u suchasni osviti : svitovyi dosvid ta ukrains'ki perspektyvy : Biblioteka z osvithnoi polityky [Competency-Based Approach in Modern Education: World Experience and Ukrainian Prospects : the Library of Educational Policy] / pid zag. red. O. V. Ovcharuk. – K. : "K.I.S.". – 2004. – S. 15–24.
6. Zimniia I. A. Klyuchevyye kompetentsii – novaia paradigma rezul'tata obrazovaniia [Key Competences as a New Paradigm of Educational Results] // Vyschee obrazovanie segodnia [Higher Education Today]. – 2003. – № 5.
7. Khutorskoi A. V. Kliuchevyye kompetentsii kak komponent lichnostno-orientirovanoi paradigmy obrazovaniia [Key Competences as a Component of Personality Oriented Paradigm of Education] / A. V. Hutorskoi // Narodnoe obrazovanie [Public Education]. – 2003. – № 2. – S. 58–64.
8. Profesiina osvita : slovnyk [Professional Education Dictionary] : [navch. posib.] / uklad. : S. U. Goncharenko ta in. ; za red. N. G. Nychkalo. – K., 2000. – 78 s.
9. Slastienin V. A. Pedagogika [Pedagogy] : [ucheb. posob. dlia stud. vyssh. ped. ucheb. Zavedenii] / V. A. Slastienin, I. F. Isaev, E. N. Shiiianov ; pod red. V. A. Slastienina. – M. : Izdat. tsentr "Akademiia", 2002. – 576 s.
10. Zimniia I. A. Klyuchevyye kompetentsii – novaia paradigma rezul'tata obrazovaniia [Key Competences as a New Paradigm of Educational Results] // Vyschee obrazovanie segodnia [Higher Education Today]. – 2003. – № 5. – S. 34–42.
11. Ovechkin V. P. Kompetentnost' i mobil'nost' spetsialista [Competence and Mobility of the Specialist] // Professional'noe obrazovaniie [Professional Education]. – 2005. – № 8. – 19 s.
12. Ivanova S. V. Funktsional'nyi pidkhid do vyznachennia profesiinoi kompetentnosti vchytelia biologii ta organizatsiia yii vdoskonalennia v zakladi pislidyplomnoi osvity [Functional Approach to Determine the Professional Competence of the Teacher of Biology and Improvements in the Organization of Graduate Schools] / S. V. Ivanova // Visnyk Zhytomyrskogo derzhavnogo universytetu im. I. Franka [Zhytomyr Ivan Franko State University Journal]. – 2008. – Vyp. 42. – S. 106–110.
13. Gryniova V. M. Sut' poniat' "profesiinalizm" ta "profesiina pidgotovka". Pedagogika ta psihologiia [The Essence of the Concepts of "Professionalism" and "Training". Pedagogy and Psychology] : [zb. nauk. prats'] / Za zag. red. I. F. Prokopenka, V. I. Lozovoi. – Harkiv : HNPU, 2011. – Vyp. 40. – Ch. 1. – S. 28–34.
14. Kuzmina N. V. Professionalizm lichnosti prepodavatelya i mastera proizvodstvennogo obuchenii [The Professionalism of the Lecturer and Master of Vocational Training] / N. V. Kuzmina. – M. : Vysshiaia shk., 1990. – 119 s.

Козаченко Г. В. Теоретические принципы развития педагогической компетентности преподавателей фармацевтического профиля.

В статье представлен теоретический анализ и определение сущности, взаимосвязи понятий "компетентный подход", "компетентность", "компетенция", "профессиональная компетентность", "педагогическая компетентность преподавателя фармацевтического профиля" в контексте образовательных нормативных документов исследований ученых с целью дальнейшего комплексного понимания проблемы развития педагогической компетентности преподавателей фармацевтического профиля.

Ключевые слова: "компетентный подход", "компетентность", "компетенция", "профессиональная компетентность", "педагогическая компетентность преподавателя фармацевтического профиля".

Kozachenko G. V. Theoretical Fundamentals of the Pedagogical Competence Development among the Pharmaceutical Profile's Teachers.

The article deals with the theoretical analysis of such concepts as "competency-based approach", "competence", "competency", "professional competence", "pedagogical competence of the pharmaceutical profile's teacher" as well as it determines their essence and interrelation in the context of educational regulatory documents and scientific researches with the purpose of further comprehensive understanding of the pedagogical competence development problem of the pharmaceutical profile's teachers.

It is determined that the interpretation of such concepts as "competency-based approach", "competence", "competency", "professional competence", "pedagogical competence of the pharmaceutical profile's teacher" has some differences associated with the differences of conceptual approaches. The article emphasizes the

competency-based approach due to the fact that it determines the results of education, as well as improves and modernizes modern education.

The importance of pedagogical competence which refers to educational and teaching qualifications was found out. Pedagogical competence is an important component of professional integrated competence for pharmaceutical profile's teachers because it is the basis of professional and educational activities and an indicator of professionalism which is formed during his / her career. Pedagogical competence of pharmaceutical profile's teachers regarded as an integrated professional and personal characteristic reflecting the level of educational and professional knowledge and skills that ensure the effectiveness of professional and educational activities at the pharmaceutical establishment.

Key words: *competency-based approach, competence, competency, professional competence, pedagogical competence of the pharmaceutical profile's teacher.*